

Решетова Алевтина,
викладачка Комунального закладу
початкової спеціалізованої освіти
«Мистецька школа № 16»(м. Одеса)

РОЛЬ ФОРТЕПІАННОГО АНСАМБЛЮ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПІАНІСТА

***Анотація.** У статті наголошується на важливості і можливостях ансамблевого виконання, обговорюються етапи та проблеми формування майбутнього піаніста крізь призму опанування ансамблевого виконавства. Проаналізовані основні складові фортепіанного ансамблю, що впливають на загальний культурний рівень майбутнього піаніста.*

***Ключові слова:** фортепіанний ансамбль, ансамблеве виконавство, піаніст-ансамбліст, камерний ансамбль.*

Сучасна Україна переживає вирішальний момент у своєму соціокультурному розвитку, де усі аспекти суспільного життя, включаючи освіту, мистецтво та науку, перебувають у стані інноваційних трансформацій. У цьому контексті особливу увагу привертає аналіз мистецької освіти, зокрема музичної, враховуючи сучасні зміни та підходи. Важливо дослідити зміст музичної освіти, зокрема у мистецьких закладах України, у контексті сучасних тенденцій.

Клас фортепіано визначається як один з провідних у навчанні інструментальних дисциплін. Педагог-музикант у навчальних закладах виконує різноманітні функції, причому велика увага приділяється практичній роботі у класі фортепіано. Використання фортепіанного ансамблю на уроках гри на основному інструменті в навчальному процесі є невід'ємною частиною. Постійний накопичений досвід та спеціальні знання готують майбутніх піаністів до професійної та творчої діяльності. Більшість дослідників фортепіанної педагогіки прямо або опосередковано звертали

увагу на вирішення даної проблеми.

Одним з основних методів навчання у класі фортепіано є заняття, спрямовані на розвиток умінь і навичок у сольному виконавстві. У сучасній системі музичної освіти значення вивчення фортепіанного ансамблю не таке високе, однак важливість його ролі у навчально-педагогічному процесі визнана. Багато музикантів і педагогів підкреслюють, що фортепіанний ансамбль є потужним інструментом для музичного розвитку майбутніх музикантів, зокрема він виконує розвивальну функцію. Ансамблеве виконавство, порівняно з сольним, благотворно впливає на учнів не лише у професійному плані, а й формує людські якості: почуття взаємної поваги, такту, партнерства.

Ансамблева гра являє собою форму діяльності, що відкриває найсприятливіші можливості для всебічного та широкого ознайомлення з музичною літературою. Виконавець ознайомлюється з творами різних художніх стилів, авторів, різними перекладами оперної та симфонічної музики. Нагромадження запасу яскравих численних слухових уявлень стимулює художню уяву. Гра в ансамблі сприяє інтенсивному розвитку всіх видів музичного слуху (звуковисотного, гармонійного, поліфонічного, тембро-динамічного).

Педагогу ансамблевого класу до створення дієздатного творчого колективу, слід знати дослідження сучасних психологів, а в першу чергу вивчати динаміку взаємин у колективі ансамблю.

Для цього потрібно вивчити та визначити суб'єктивну та об'єктивну значущість його членів, рівень творчих завдань та самооцінки кожного в роботі.

Для цього є методика, що пройшла перевірку багаторічною педагогічною практикою досвідчених викладачів. Відповідно до неї, на початках потрібно визначити:

- загальний культурний рівень учня (його начитаність у художній та музичній літературі, ставлення до живопису, балету, музичного театру, досвід участі у художніх гуртках, секціях);
- музичні інтереси (улюблені композитори, твори);
- ставлення до нової та традиційної класичної музики, до музики інших народів;
- бажання учня грати той чи інший твір у тому чи іншому складі виконавців, а також необхідно визначити співвідношення музичних та технічних труднощів ансамблевої програми з об'єктивними музичними особливостями та підготовкою даного учня.

Ансамблеве музикування вчить слухати партнера, вчить музичному мисленню. Це мистецтво вести діалог із партнером, тобто розуміти один одного, вміти вчасно подавати репліки та вчасно поступатися.

Головне завдання вчителя полягає в тому, щоб виявити учнів, які мають схожі здібності та максимально розвинути їх виконавські навички.

З особливими труднощами стикаються музиканти під час гри в чотири руки на одному фортепіано. Гра на фортепіано в чотири руки – це вид спільного музикування, яким займалися в усі часи при кожній зручній нагоді і на будь-якому рівні володіння інструментом, яка приносить ні з чим не порівнянну радість спільної творчості.

Основою спільного виконання є гармонійне злагодження обох музичних партій, кожен учасник повинен оцінювати свій внесок у гру в ансамблі. Динаміка ансамблю завжди більш різноманітна та насичена у порівнянні з сольним виконанням, що додає додаткової енергії та виразності звучанню. Спільне творче музикування сприяє швидшому розвитку слухового сприйняття, удосконаленню вміння розуміти музичні концепції та збагаченню художньої виразності виконавців. Вивчення та розуміння особливостей фортепіанного ансамблю дасть учням можливість легко освоїти інші форми колективного виконання.

Основи техніки музиканта-ансамбліста включають: технічно грамотне ансамблеве виконання, синхронне звучання всіх партій, врівноваженість у силі звучання всіх партій, узгодженість штрихів усіх партій, єдність прийомів, фразування. Піаніст-ансамбліст повинен відмовитися від звичної для соліста фокусування слуху; звучання його інструменту залежить не тільки від нього, а й від звучання інших інструментів ансамблю. Справа не лише у взаємному прислуховуванні партнерів один до одного, а і в органічному та безперервному слуханні загального звучання у процесі виконання.

Одним з найдієвіших засобів музичної виразності є динаміка. Вміле використання динаміки допомагає розкрити загальний характер музики, її емоційний зміст та показати конструктивні особливості форми твору. У камерних ансамблях поєднуються інструменти з різними динамічними можливостями.

Динаміка ансамблю завжди ширша і багатша за динаміку сольного виконання. Навіть найбільш досконалий у цьому відношенні інструмент – фортепіано – при з'єднанні з іншими інструментами отримує додаткову силу та різноманітність звучання. Піаніст не може грати свою партію з такою ж силою, якою він виконував би її в сольному творі. При деяких поєднаннях інструментів в області динаміки виникають специфічні закономірності, з якими виконавцям доводиться рахуватися. Динамічна рівновага загального звучання вимагає від піаніста більшої, ніж зазвичай, уваги до партії лівої руки, що створює фундамент загального звучання.

Систематичне дотримання правил ансамблевого виконавства, що виконується розумно та регулярно, надає учням впевненості у їх власних можливостях та важливості постійного удосконалення навичок володіння інструментом. Творче спілкування є ключовим елементом для майбутнього піаніста-ансамбліста.

Таким чином, використання в педагогічній роботі занять з фортепіанного ансамблю розкриває великі можливості для реалізації завдань

поставлених перед викладачем інструментальних дисциплін. Гри в ансамблі в першу чергу ознайомить учнів-піаністів з різними музичними творами вітчизняних і зарубіжних авторів доступного рівня складності, сприяє розвитку асоціативного мислення, виховує музичний смак, інтелект і творче зростання. Виховання ансамблевих навичок, як і психології ансамблевих відносин – тривалий та безперервний цілеспрямований процес, пов'язаний із спрямуванням на оптимальну взаємодію. Будь-який стереотип у процесі ансамблевої діяльності виступає гальмом творчого процесу.

Список використаних джерел

1. Моїсєєва М. А. Теоретико-методичні основи навчання ансамблевої гри : навч.-метод. посіб. для викладачів і студентів мистецьких закладів Житомир, 2002.

Родіонова Віра,

викладачка Комунального закладу
позашкільної спеціалізованої освіти

«Дитяча мистецька школа» Котелевської
селищної ради(с-ще Котельва)

РОЗВИТОК ГАРМОНІЧНОГО СЛУХУ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ

***Анотація.** У статті висвітлена проблема розвитку гармонічного слуху учнів мистецьких шкіл на уроках сольфеджі, визначено особливість гармонічного слуху, яка пов'язана з акустичними особливостями багатоголосся, його дисонансністю і консонансністю та відчуттям функціональних зв'язків.*

***Ключові слова:** гармонічний слух, сольфеджіо, навички, багатоголосся, одноголосся, голосоведення.*

Гармонічний слух – складне явище, яке є надзвичайно важливим для повноцінного розвитку учнів, які прагнуть у подальшому здобувати мистецьку освіту та професійно займатись музикою.

Предмет (курс) «Сольфеджіо» в дитячих мистецьких школах – це